

NAAR EEN EERLIJKE OPVANG VAN VLUCHTELINGEN

Jasper van Dijk, SP Tweede-Kamerlid

September 2022

In 2022 is wereldwijd een recordaantal van 100 miljoen mensen op de vlucht.¹ Zolang er geen einde komt aan oorlog, armoede en gebrek aan perspectief zullen miljoenen mensen hun toevlucht zoeken in veiligere oorden, waaronder Europa en dus ook Nederland. Voor de SP is het een kwestie van beschaving dat Nederland hiervan zijn eerlijke deel opneemt.

Er is veel draagvlak voor de opvang van vluchtelingen, maar er zijn ook zorgen over de manier waarop dat gebeurt.² Grootschalige opvang in kleine dorpen leidt tot onrust - evenals onveiligheid als gevolg van overlastgevende asielzoekers. Het is van groot belang om hier een oplossing voor te vinden. De SP wil een realistisch migratiebeleid met een rechtvaardige verdeling van vluchtelingen over Europa én binnen Nederland.³

Sinds 2012 is de VVD verantwoordelijk voor het asielbeleid. De opvang van vluchtelingen werd zodanig verwaarloosd dat het is uitgemond in de opvangcrisis waar Nederland zich nu in bevindt. Door het hele land zijn asielzoekerscentra gesloten en is personeel van de IND en het COA⁴ ontslagen. Ondertussen hebben de woningnood, zwabberende financiering, overlast en falend terugkeerbeleid ertoe geleid dat veel gemeenten niet meer willen bijdragen aan opvang. Gemeenten die nog wel opvang bieden voelen zich dikwijls in de steek gelaten.⁵

Om de opvangcrisis te beëindigen en in de toekomst te voorkomen doet de SP een aantal voorstellen. Kern is een eerlijke verdeling van vluchtelingen over alle gemeenten door middel van kleinschalige opvang.

¹ www.unhcr.org/nl/2022/05/aantal-mensen-gedwongen-op-de-vlucht-overschrijdt-100-miljoen/

² Sociaal en cultureel planbureau, Burgerperspectieven bericht 1, 2022, www.scp.nl/publicaties/publicaties/2022/09/01/burgerperspectieven-bericht-1-2022, pagina 18

³ www.sp.nl/onderwerp/voor-eerlijk-asielbeleid

⁴ Immigratie- en Naturalisatiedienst en Centraal Orgaan opvang Asielzoekers

⁵ www.nrc.nl/nieuws/2022/08/05/asielopvang-ongelijk-verdeeld-a4138226

1. ALLE GEMEENTEN DRAGEN EVENREDIG BIJ

Veel gemeenten vangen geen enkele vluchteling op, terwijl gemeenten zoals Westerwolde of Cranendonck juist veel asielzoekers opvangen. Zo valt bijvoorbeeld op dat er met name in het noorden van Nederland veel asielzoekers worden opgevangen. Daarnaast is er een enorm verschil tussen rijke en armere gemeenten. De rijkste 25 procent van de gemeenten biedt 3.300 vluchtelingen bescherming, terwijl de armste 25 procent maar liefst 11.000 vluchtelingen opvangt.⁶ Dat is niet eerlijk, juist in rijke gemeenten is meer sociaaleconomische draagkracht om vluchtelingen goed op te kunnen vangen.

Een eerlijke verdeling van asielzoekers maakt de opvang acceptabel voor iedereen. Want als je bijvoorbeeld uitgaat van 50.000 asielzoekers die verdeeld worden over 350 gemeenten, gaat het dus hooguit om 150 mensen per gemeente. Dat is een overzichtelijk aantal – zeker als je daarbij bedenkt dat de grote steden meer mensen zullen opnemen.

De SP wil daarom dat alle gemeenten evenredig gaan bijdragen aan de opvang van kansrijke asielzoekers. Belangrijke voorwaarde is dat gemeenten genoeg middelen krijgen voor een fatsoenlijke en kleinschalige opvang – het mag absoluut geen verkapt bezuiniging zijn. Vervolgens werkt het systeem net als bij statushouders, waarbij alle gemeenten een zogenaamde taakstelling krijgen. Daarbij worden de asielzoekers verdeeld naar omvang van de bevolking per gemeente. Jaarlijks wordt vastgesteld hoeveel mensen elke gemeente gaat opvangen (op basis van de zgn. MPP-raming).⁷ Provincies houden toezicht op de naleving.

NB: de kansarme asielzoekers vallen buiten dit plan (de zogenaamde veiligelanders). Zij blijven een verantwoordelijkheid van het Rijk en worden desgewenst opgevangen in sobere opvang. Indien hun asielverzoek wordt afgewezen, dienen zij zo spoedig mogelijk terug te keren.

2. VERANTWOORDELIJKHEID ÉN VRIJHEID VOOR GEMEENTEN

Veel gemeenten zijn bereid om asielzoekers op te vangen, maar hier wordt niet altijd gehoor aan gegeven. Vaak omdat het COA bepaalde eisen stelt waaraan een gemeente niet wil of kan voldoen. Het COA eist bijvoorbeeld (vanwege financiële redenen) dat de opvang minimaal 300 mensen bedraagt.⁸

De SP stelt voor dat gemeenten meer vrijheid krijgen om de opvang naar eigen inzicht in te richten. Uiteraard op een fatsoenlijke manier. Zo wordt de eis dat de opvang minimaal 300 mensen telt losgelaten. Dit zou eerder als maximum moeten gelden. Door kleinschalige opvang blijft de impact op de buurt beperkt, wordt het draagvlak behouden en kunnen vluchtelingen sneller integreren.

Het staat gemeenten vrij om onderling afspraken te maken over voorzieningen. Zo wordt het mogelijk om maatwerk te bieden en kunnen kleinere gemeenten bijvoorbeeld gezamenlijk één opvanglocatie aanbieden.

3. EERLIJKE VERDELING BINNEN GEMEENTEN

Een eerlijke verdeling van asielzoekers tussen gemeenten is belangrijk, maar dat geldt ook voor de verdeling binnen gemeenten. Met name de armere wijken dragen relatief meer bij aan de opvang van statushouders. Terwijl de leefbaarheid in deze wijken vaak al onder druk staat.⁹ Wij bepleiten een eerlijke verdeling van vluchtelingen binnen gemeenten, waarbij rekening wordt gehouden met de zogenaamde draagkracht van wijken (inkomen, samenstelling, voorzieningen, etc.).

⁶ <https://eenvandaag.avrotros.nl/item/waarom-armste-gemeenten-meer-vluchtelingen-opnamen-dan-de-rijkere/>

⁷ In de zogenaamde Meerjaren Productie-Prognose wordt ieder half jaar geprobeerd het aantal asielzoekers te voorspellen.

⁸ Bij locaties voor minder dan 300 vluchtelingen gelden aanvullende eisen, zie: www.coa.nl/nl/vastgoed#:~:text=Basisvereisten%20voor%20opvanglocaties,die%20geschikt%20als%20aanvullende%20opvanglocatie%20.

⁹ www.bd.nl/binnenland/woningcorporaties-verloeding-arme-wijken-neemt-toe-politiek-moet-ingrijpen-aa66024b8/

4. HOUD EEN NOODBUFFER AAN

Om een nieuwe opvangcrisis te voorkomen, stellen wij voor om een noodbuffer aan opvangplaatsen beschikbaar te houden – tijdens rustige periodes. Zo hoeft de overheid in drukke tijden niet op noodopvang terug te vallen en is er voor iedereen fatsoenlijke opvang.

Om te voorkomen dat nodeloos lege plekken overreind worden gehouden, kunnen deze in rustige periodes voor andere doeleinden worden gebruikt. Bijvoorbeeld voor studenten, spoedzoekers of dak- en thuislozen.

Tot slot: meer woningen en sneller integreren

De huidige opvangcrisis is funest voor de integratie van vluchtelingen. Op (crisis)noodopvanglocaties zijn asielzoekers slechts aan het overleven en is er geen mogelijkheid voor onderwijs, ook niet aan kinderen.¹⁰ Daarnaast zijn er 17.000 statushouders die nog in asielzoekerscentra verblijven, terwijl van hen dus duidelijk is dat ze recht hebben om in Nederland te blijven.¹¹ Hun integratie stopt volledig, want ze mogen niet werken en geen deel uitmaken van de samenleving. Hier heeft niemand wat aan.

Er moet meer aandacht komen voor de integratie van vluchtelingen. Dat komt het draagvlak én de doorstroming ten goede. De procedures bij de IND moeten daarom versneld worden om vast te stellen wie in Nederland een toekomst kan opbouwen en wie moet vertrekken. De huidige wachttijden zijn veel te lang. We moeten voorkomen dat asielzoekers eerst jarenlang in de opvang verblijven voordat ze gaan integreren. Als het gaat om kansrijke asielzoekers (het zogenoemde spoor 4 van de IND) moet er zo snel mogelijk worden begonnen met integratie.¹²

Kansarme asielzoekers dienen in geval van een afwijzing zo snel mogelijk terug te keren naar hun land van herkomst. Nederland faalt hierin, waardoor mensen die geen recht hebben om in Nederland te zijn tóch hier blijven. Als ze ook voor overlast zorgen is het volstrekt begrijpelijk dat buurtbewoners hiertegen protesteren.

Statushouders hebben een toekomst in Nederland. Dat begint bij een plek om te wonen, maar door jarenlang foute politieke keuzes in het woonbeleid zijn er te weinig woningen. Doordat partijen onze volkshuisvesting aan de markt hebben gelaten en er veel sociale huurwoningen zijn gesloopt, zitten we nu in een wooncrisis. De huidige opvangcrisis wordt in belangrijke mate hierdoor veroorzaakt. De doorstroming is volledig vastgelopen: 17.000 statushouders zitten nog altijd in een AZC terwijl zij recht hebben op een woning. Het is van groot belang dat er voldoende woningen worden bijgebouwd en dat verdringing wordt voorkomen. Iedereen heeft recht op een fatsoenlijke woning.

¹⁰ <https://nos.nl/collectie/13898/artikel/2425208-kinderombudsvrouw-kinderen-in-ter-apel-verwaarloosd>

¹¹ www.coa.nl/nl/weekcijfers-capaciteit

¹² De Nederlandse asielprocedure is opgesplitst in drie zogenaamde sporen: waarbij voor spoor 1 en 2 het aandeel afgewezen asielaanvragen ligt op 94 en 97 procent, terwijl het aandeel ingewilligde asielaanvragen voor spoor 4 op maar liefst 83 procent ligt. Bron: Staat van Migratie 2022, Ministerie van Justitie & Veiligheid, www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/07/07/staat-van-migratie-2021.

SP.

WWW.SP.NL